

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19CoP/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7220204844
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Tobiašová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:7220204844.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Tobiašovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú: G. C., L.. XX.XX.XXXX, J. N. L. X, XXX XX T., zast. kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny T., dieťa matky: K. C., L.. XX.XX.XXXX, J. N. L. X, XXX XX T., dieťa navrhovateľky S. C.R., L.. XX.XX.XXXX, J. N. L. X, XXX XX T., práv. zast. JUDr. Martina Gombosová, advokátka, so sídlom Floriánska 16, 040 01 Košice, a X.S. C.É., L.. XX.XX.XXXX, J. T. XX, XXX XX L. T., práv. zast. JUDr. Dorián Merešš, advokát so sídlom Žriedlova 28, 040 01 Košice, a otca: P. E., L.. XX.XX.XXXX, P. J. C. X, XXX XX T., P. Č.. J. X, XXX XX T., za účasti rodičov otca: Š. E., L.. XX.XX.XXXX a E. E., L.. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom C. X, XXX XX T., P.Č.. J. X, XXX XX T., o návrhu navrhovateľky na zverenie maloletej G. C. do náhradnej osobnej starostlivosti, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Košice II., teraz Mestský súd Košice, č.k. 19P/69/2020-185 zo dňa 28. októbra 2022, takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok vo výrokoch I., II.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Navrhovateľka podaním doručeným súdu dňa 25.05.2020 sa domáhala zverenia maloletej G. do náhradnej osobnej starostlivosti. Dňa 02.08.2022 otec mal. G. podal návrh na zverenie maloletej do jeho osobnej starostlivosti.

II. Napadnuté rozhodnutie

2. Okresný súd Košice II. (od 01.06.2023 Mestský súd Košice, ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. Návrh na zverenie maloletej G. do náhradnej osobnej starostlivosti zamieta.

II. Ruší uznesenie Okresného súdu Košice II. č.k. 19P/69/2020-19 zo dňa 01.06.2020.

III. Návrh otca na zverenie maloletej G. do osobnej starostlivosti otca zamieta.“

3. Rozhodnutie právne odôvodnil ust. čl. 11 ods. 1, § 1, 2 ods. 1, 2 § 111 písm. b), o) zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“); § 217 ods. 1 prvá veta zákona č. 160/2015

Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“); čl. 7 bod 1, čl. 8 bod 1, čl. 18 bod 1 Dohovoru o právach dieťaťa; čl. 5, § 28 ods. 3, § 44 ods. 1, § 45 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“).

4. Skonštatoval, že otec je schopný zabezpečiť riadnu osobnú starostlivosť o maloletú, s ktorou má vytvorený blízky citový vzťah, o ktorú sa od narodenia aktívne zaujímal a staral v rozsahu, v akom mu to bolo zo strany navrhovateľky umožnené. Otec sa pripravuje na svoje budúce povolanie štúdiom na D. škole, na ktorej je hodnotený mimoriadne pozitívne. Brigáduje, dosahuje príjem 500-600,- Eur mesačne, pričom vyživovaciú povinnosť voči nemu si plnia aj jeho rodičia. Nie je možné uprieť ani obmedziť otcovi rodičovské práva ani z dôvodu veku, keďže je plnoletý a má plnú spôsobilosť na právne úkony, ani z dôvodu skutočnosti, že čaká ďalšie dieťa, pretože o toto sa plánuje rovnako ako o G.Í. starať a po jeho narodení a ukončení školy plánuje s jeho matkou vytvoriť stabilnú domácnosť.

5. Súd prvej inštancie mal v predmetnom prípade za preukázané, že neboli splnené zákonom stanovené podmienky pre náhradnú osobnú starostlivosť, pretože otec v priebehu konania dosiahol plnoletosť, túto osobnú starostlivosť chce a dokáže riadne zabezpečiť. Vzhľadom k tomu, že dosiahnutím plnoletosti získal rodičovské práva a povinnosti v celom rozsahu, tieto chcel riadne vykonávať a vykonané dokazovanie nasvedčovalo tomu, že je schopný ich riadne vykonávať, súd nenašiel dôvod pre zverenie dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky, na základe čoho návrh na nariadenie náhradnej osobnej starostlivosti zamietol.

6. Súd prvej inštancie súčasne zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením č.k. 19P/69/2020-19 zo dňa 01.06.2020, ktorým maloletú G. dočasne zveril do starostlivosti navrhovateľky, priznal jej právo sa o maloletú osobne starať, zastupovať ju a spravovať majetok v bežných veciach, a to až do právoplatného rozhodnutia súdu vo veci samej. Zároveň jej uložil bezodkladne oznámiť zmenu pomerov alebo odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo toto neodkladné opatrenie nariadené. Súd prvej inštancie konštatoval, že navrhovateľka v priebehu konania výrazne prekročila svoje práva priznané vyššie uvedeným neodkladným opatrením a nerešpektovala súdom uloženú povinnosť oznámiť zmenu pomerov.

7. Súd prvej inštancie zároveň zamietol aj návrh otca na zverenie dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti, pretože rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu mu po dosiahnutí plnoletosti patria zo zákona a po zrušení neodkladného opatrenia mu tieto patria v zmysle ust. § 28 ods. 3 Zákona o rodine.

III. Odvolanie a vyjadrenie účastníkov konania

8. Proti rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka. Odvolanie právne odôvodnila ust. § 365 ods. 1 písm. b), f), h) CSP. Uviedla, že celé konanie vyvolal otec mal. G. svojim nezodpovedným protizákonným správaním. Nesúhlasila so správou kolízneho opatrovníka, kde nebolo uvedené, aby sa matka k maloletej správala nevhodne, ani so záverom súdu, že by matka nejavila záujem o maloletú len pre to, že nepodala návrh na priznanie rodičovských práv. Uviedla, že rodičia otca maloletej, ako aj otec sám pôvodne súhlasili s náhradnou osobnou starostlivosťou. Namietala stabilitu výchovného prostredia otca, ktorý čakal s partnerkou ďalšie dieťa, pričom v prostredí navrhovateľky a matky maloletej mala maloletá všetko zabezpečené a vytvorené stabilné prostredie od narodenia. Ako aj to, že otec maloletej nemá vlastné bývanie, je študentom, nemá stabilný príjem. Navrhovateľka uviedla, že žiadnym spôsobom nebráni styku otca s maloletou. Namietala, že súd prvej inštancie nerozhodol o výživnom, hoci maloletá je v dočasnej náhradnej osobnej starostlivosti a od narodenia nebolo pokryté žiadnym rozhodnutím o výživnom. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie

9. K odvolaniu navrhovateľky sa vyjadril kolízny opatrovník, ktorý uviedol, že zotrváva na vyjadreniach v konaní a navrhol rozhodnúť s poukazom na najlepší záujem maloletej.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355

ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý v jeho časti je vecne správny.

11. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

12. Odvolací súd v zmysle § 379 a § 380 CSP je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, pretože jeho argumentácia bola vecne správna, objektívna, presvedčivá. Má za to, že všetky dôvody, ktoré uviedla odvolateľka v odvolaní, vyriešil už súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, pričom rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane, pretože tvoria jeden celok.

13. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie bol návrh navrhovateľky na zverenie mal. G. do jej náhradnej osobnej starostlivosti, ako aj návrh otca na zverenie mal. G. do osobnej starostlivosti.

14. Predmetom odvolacieho konania vzhľadom na odvolacie námietky starej matky maloletej je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh starej matky na zverenie mal. G. do jej náhradnej osobnej starostlivosti a ktorým zrušil uznesenie súdu prvej inštancie č.k. 19P/69/2020-19 zo dňa 01.06.2020.

15. Vo vzťahu k odvolacím námietkam odvolací súd v prvom rade zdôrazňuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale iba na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované zákonné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov, ani aby prebral a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj napr. IV.ÚS 252/2004, I.ÚS 50/2004, II.ÚS 3/1997, II.ÚS 251/2003).

16. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci zistil skutočný stav v dostatočnom rozsahu, na základe toho dospel ku správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Súd prvej inštancie neporušil právo účastníkov na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, súd prvej inštancie ich náležitým spôsobom posúdil súhrnne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky). Súd prvej inštancie je vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné. Rozsudok súdu prvej inštancie je presvedčivý, premisy zvolené v rozsudku, rovnako ako aj závery, ku ktorým dospel, sú racionálne a aj spravodlivé. Odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku je dostatočne vyčerpávajúce a zodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd nezistil v tomto výroku dôvod, pre ktorý by nemal súhlasieť s podstatou argumentácie použitej súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného postupu. Práve pre správnosť a objektívnu argumentačnú presvedčivosť takto súdom prvej inštancie predostretých dôvodov by tak zásadne postačovalo len konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvej inštancie odvolacím súdom odvolaním sa na ne (§ 387 ods. 2 CSP). Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty navrhovateľky v odvolaní.

17. Rodičovské práva a povinnosti ako komplex troch základných zložiek „rodičovskej moci“ - právo dieťa vychovávať, zastupovať ho a právo spravovať jeho veci a majetok - patria rodičom od narodenia

do plnoletosti dieťaťa. Patria osobám, ktoré sú podľa zákona považované za rodičov, teda žene, ktorá dieťa porodila - matke a mužovi, ktorému svedčí domnienka otcovstva - otcovi. V prípade, ak jeden z rodičov nežije, je na výkon rodičovských práv a povinností oprávnený a povinný v celom rozsahu druhý rodič sám. Pokiaľ by ani on nemohol práva a povinnosti rodiča vykonávať, je potrebné prijať náhradné opatrenia, akým je aj zverenie dieťaťa do niektorej z foriem náhradnej starostlivosti (§ 44 a nasl. Zákona o rodine).

18. Náhradná starostlivosť má nahrádzať osobnú starostlivosť (nie výchovu) rodičov o maloleté dieťa v prípade, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Znakmi náhradnej starostlivosti sú jej: a/ nevyhnutnosť - možno ju nariadiť len vtedy, ak rodičia osobnú starostlivosť nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť. Náhradnú starostlivosť teda môže súd nariadiť až vtedy, keď ohrozenie riadnej výchovy dieťaťa nekvalitou jeho života preváži nad jeho záujmom podporovať biologické väzby a rodinný život; b/ dočasnosť - zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti je len dočasné opatrenie, ktoré súd zruší, akonáhle odpadnú prekážky pre obnovenie spoločného života detí s rodičmi. Neschopnosť alebo neochota rodičov zabezpečiť osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa potom môže spočívať v objektívnych alebo subjektívnych okolnostiach, napr. ak rodičia starostlivosť o dieťa zanedbávajú, čo sa vyznačuje nedostatkom ich starostlivosti, spôsobujúcim závažné ohrozenie vývoja dieťaťa alebo nebezpečenstva pre dieťa, zlyhanie pri zabezpečení telesných potrieb dieťaťa - výživy, ošatenia, ubytovania, zdravotnej starostlivosti, citové zanedbávanie - nezabezpečenie citových potrieb dieťaťa a pod. Každé zverenie dieťaťa do náhradnej starostlivosti, predstavuje faktický zásah do výkonu rodičovských práv.

19. Jednou z foriem náhradnej starostlivosti, je náhradná osobná starostlivosť inej fyzickej osoby ako rodiča. Základnou podmienkou pre zverenie mal. dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti je potreba chrániť záujem maloletého dieťaťa a subsidiárne v zmysle § 44 Zákona o rodine sú týmito podmienkami aj skutočnosť, že rodičia nezabezpečujú, alebo nemôžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o mal. dieťa. Naplnené musia byť vždy všetky uvedené predpoklady pre odňatie dieťaťa zo starostlivosti jeho rodičov. V prípade posudzovania splnenia podmienok pre nariadenie náhradnej osobnej starostlivosti berie teda súd do úvahy dve skutočnosti - záujem maloletého dieťaťa a to, či sa žiadny rodič naozaj nemôže alebo nechce o svoje dieťa starať. Právnym následkom nariadenia náhradnej osobnej starostlivosti je, že sa rodičia nemôžu o svoje dieťa osobne starať a túto starostlivosť zabezpečuje osoba, ktorej bolo dieťa rozhodnutím zverené, avšak len dočasu, kým si rodič na svojej strane nevytvorí alebo neobnoví podmienky pre prevzatie osobnej starostlivosti o dieťa. Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa totiž majú vždy v prvom rade jeho rodičia. Obsahom ich práva „vychovávať“ dieťa je v prvom rade právo (a povinnosť) chrániť záujem dieťa, tiež riadiť a usmerňovať jeho konanie a vykonávať nad ním dohľad, právo mať dieťa u seba, resp. určiť miesto jeho pobytu a právo osobne sa o neho starať. Kým rodič má právo výchovy dieťaťa, osoba, ktorej bolo dieťa zverené do náhradnej starostlivosti, má iba právo (a povinnosť) osobnej starostlivosti o dieťa, čo je užší pojem ako výchova.

20. Zo spisu je zrejmé, že navrhovateľka zabezpečuje výchovu mal. G. od jej narodenia, nakoľko rodičia maloletej v čase jej narodenia boli maloletí, preto súd prvej inštancie vyhovel návrhu navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia sp.zn. 19P/69/2020-19 zo dňa 01.06.2020, ktorým zveril maloletú dočasne do jej osobnej starostlivosti a určil jej oprávnenie zastupovať maloletú a spravovať jej majetok. Zároveň určil jej povinnosť oznámiť zmenu pomerov, alebo odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené. V priebehu konania bolo určené otcovstvo k maloletej G. súhlasným vyhlásením rodičov pred súdom, sp. zn. 17Po/2/2020 zo dňa 06.05.2021. Otec počas konania nadobudol plnoletosť a aktívne prejavoval záujem o maloletú starostlivosťou, spolu s jeho rodičmi poskytovali materiálne zabezpečenie. Mal a má snahu sa o mal. G. postarať a to aj napriek tomu, že spolu so svojou partnerkou čakal ďalšie dieťa. Matka mal. G. aj napriek možnosti žiadať o priznanie rodičovských práv a povinnosti k osobnej starostlivosti, uvedené nepreukázala a u matky mal. G. absentovali, keďže o maloletú sa starala výlučne navrhovateľka.

21. Odvolací súd s ohľadom na zistené skutočnosti konštatuje, že súd prvej inštancie správne rozhodol o zamietnutí návrhu navrhovateľky na zverenie mal. G. do náhradnej osobnej starostlivosti, nakoľko primárnym záujmom maloletého dieťaťa je vyrastať a byť v opatere svojho biologického rodiča, čo v prípade otca maloletej je možné. K námietkam navrhovateľky odvolací súd poukazuje, že otec maloletej vytrvalo prejavoval záujem starať sa o svoju mal. dcéru, vytvára preto aj vhodné podmienky výkonom brigádnickej činnosti, pozitívnym prístupom k štúdiu, s cieľom zamestnať sa a svojej mal. dcére aj reálne poskytuje starostlivosť, keďže maloletá v domácnosti otca aj prespávala a pozná aj členov domácnosti

otca. Navyše v zmysle vyššie uvedeného otec nadobudol plnoletosť a má tak plnú spôsobilosť na právne úkony. Navrhovateľke bola nariadeným neodkladným opatrením, sp. zn. 19P/69/2020 -19 zo dňa 01.06.2020, okrem iného priznané oprávnenie sa o maloletú osobne starať, zastupovať a spravovať majetok v bežných veciach uložená povinnosť oznámiť zmenu pomerov, alebo odpadnutie dôvodov, pre ktoré bolo neodkladné opatrenie nariadené. Navrhovateľka však nariadené neodkladné opatrenie nedodrжала - práva a povinnosti porušila. Odvolací súd má za to, že uvedené skutočnosti sú dostatočným dôvodom na to, aby mal. G. nebola zverená do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky.

22. Odvolací súd zároveň nijako nespochybňuje nezastupiteľné miesto navrhovateľky v živote mal. G., no za súčasného stavu, ktorý bol v konaní preukázaný, by zverením maloletej do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky došlo k porušeniu základných práv dieťaťa na to, aby vyrastalo so svojim rodičom - otcom. Odvolací súd zdôrazňuje, že je v záujme maloletého dieťaťa, aby otec dobrovoľne umožňoval starej matke styk s vnučkou. Ak by však došlo k situácii, že otec by neumožňoval navrhovateľke - starej matke stretávať sa s mal. G., stará matka má možnosť v zmysle § 36 ods. 1 Zákona o rodine podať návrh na súd o úpravu styku s mal. G..

23. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CM ako vecne správny potvrdil.

24. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).